

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 113

Cena inzeratov: cela stran Din 1400—, pol strani Din 700—, četrti stran Din 350—. Mali oglasi beseda Din 1— stalnim popust

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32—, polletno Din 16—, četrtletno Din 8—, inozemstvo Din 64—

Kriza mladine.

Večjo pozornost mladinskim organizacijam!

Pokvarjenost mladine na Ruskem.

Iz Rusije prihajajo poročila o veliki otroški nadlogi. Tam je na tisoče in stotisoče zanemarjene dece. Otroci se potepajo po celi Rusiji. V glavnem mestu jih je na desetisočev. Napadajo ljudi, vlamljajo v trgovine, kradejo in ropajo ter počenjajo razna nasilstva. Samo v decembru so pobili v moskovskih trgovinah 20 tisoč izložbenih šip.

To so posledice desetletne boljševiške vzgoje ruske mladine. Žalostna slika je to, pa samo eden odlomek iz ogromne, strašne slike moralnega (nравnega) propadanja v Rusiji. Boljševiki so iz ruske javnosti odstranili Boga. Lenin, veliki mojster ruskega boljševizma, je dal z velikanskimi rdečimi pismenkami na enem največjih trgov v Moskvi napisati te besede: Religija je opij (mamilo) za ljudstvo.

Boljševiki so ruskega ljudstvu vzeli vero, pa so ga z brezverstvom tako omamili, da ljudstvo v omotici tava v nesigurno bodočnost, v prepad. Zlasti mladine se je oprijela ta omotica ter ji je popolnoma zastrupila mlado dušo. Odrasla mladina, oproščena družinskih vez, ki jih je razbilo brezversko zakonodajstvo, se je udala razuzdanosti, katera jo tudi telesno ubija. Nedorasli dečki in deklice — deloma še otroci — so se udali potepuštva z vsemi njegovimi pogubnimi posledicami. Tako propada naraščaj ruskega naroda. Kaj bo iz ruskega ljudstva, ako se kmalu ne iznebi more brezverskega boljševizma?!

V drugih državah mladinske prilike niso v tako obupnem stanju, toda znaki mladinske krize se v večjem ali manjšem obsegu pojavljajo povsod.

Novodobna mladina na Francoskem in drugod.

V Franciji so preteklo leto katoliški intelektualci (razumniki) po katoliških časnikih dvignili svarilen glas o stanju francoske kmetske mladine. Pokazali so v javnosti na žalostno dejstvo, da je kmetska mladina po večini cerkvi odtujena ter da je postala žrtev razuzdanosti. Glavno krivdo na tem ima brezverska državna šola. Saj je pred svetovno vojno celo liberalni francoski politik Constans o naslednjih brezverske šolske vzgoje v francoskem listu »Figaro« zapisal te pomenljive besede: »Nравna popačenost se med šolsko mladino širi z besede na glavo. Vsa srmaožljivost pri stre-

h jih je izginila. Izgon religije iz šole je povzročil to zlo.« Versko in moralno razdejavanje, ki ga je začela brezverska šola, nadaljujejo protikrščanski časniki s svojimi protiverskimi in nemoralnimi spisi ter grde predstave na gledaliških odrih in po kino-gledališčih. Edino sredstvo, ki bi po mnenju katoliških francoskih časnikov moglo zajeziti razširjenje tega zla, so krščanske mladinske organizacije, kojih pa večinoma ni.

Slične pritožbe o naraščajoči mladinski krizi prihajajo tudi iz Nemčije, Italije, Čehoslovaške in Belgije. Kaj pa je s slovensko mladino?

Kriza v vrstah slovenske mladine.

Igrali bi ulogo ptiča noja, ki ob bližajoči se nevarnosti svojo glavo potisne v pesek, da nič ne vidi in nič ne sliši, ako bi rekli, da pri nas ni razloga za zaburjenje, da je pri nas vse v redu. Kriza, ki je po vojni zagrabila mladino po raznih državah, ni poštedila tudi naše mladine.

Nekdaj stroga disciplina mladinske vzgoje je popustila svoje vajeti. Zadobljena prevelika svoboda ni vsakemu v prid, marveč mnogoteremu v veliko škodo za celo življenje. To škodo stopnujejo svobodomiselná društva, ki pod firmo pevskih in gledaliških vežb in zabav ali športa ali telovadbe zbirajo v svoje okrilje mladino ter napolnjujejo mlade duše s trupom verske brezbržnosti in celo po polnega protiverskega mišljenja, iz kojega se rodi nekrščansko življenje in delovanje.

Glavno sredstvo za širjenje zla med našo mladino so nekrščanski časniki, bodisi da so v službi liberalizma, bodisi da služijo socialni demokraciji. Ako more kapljica izdolbsti skalo, kako ne bi protikrščanski časnik, ako ga kdo stalno bere, izdolbel trdne verske podlage v čitateljevi duši? Tudi tega ni treba podrobno razkladati, kako pohujševalno in zapeljivalno takšni časniki s svojimi protimoralnimi romani, povestmi in črticami vplivajo na mladino. Kako predstave po kino-gledališčih mnogokrat, premnogokrat vplivajo na mladino, o tem bi med drugim mogle dosti povedati sodnijske razprave. Spričo teh tako razširjenih in močnih virov zla, ali je čudno, da zlo samo vedno bolj narašča ter da se njegovi nasledki kažejo v tako žalostnih pojavih, kakor je n. pr. rastoče število samoumorov med mladino in tistih mladih bitij, ki polnijo v Sloveniji ječe in kaznilnice?!

Rešimo mladino s sredstvi krščanske prosvete in izobrazbe.

Dovolj te temne slike! Obrnimo se od nje ne kot motrilci brez brige, marveč s trdnim sklepom, da hočemo storiti vse, kar moremo, da ta temna slika izgine ali vsaj da se njene prečne boje omilijo. Naš sklep ne more biti drug, nego je program krščanskih strank v Belgiji, Nemčiji, Poljski in Čehoslovaški, in ta slove: Rešimo mladino s sredstvi krščanske prosvete in izobrazbe! Razširimo, poglobimo in poživimo krščanske mladinske organizacije! Za vse vrste naše mladine po mestih, trgih in vaseh primerne oblike izobraževalne in vzgojne organizacij!

Pred vojno je vladala na Slovenskem Štajerskem velika vnema na polju krščanske mladinske organizacije. Kar se tiče mladeniških in dekliških zvez, je naša Štajerska stala v prvi vrsti ter mogla služiti za zgled mladinsko-izobraževalne vneme in z njo združenih vspehov. Ta predvojna vnema se doslej žal še ni povrnila. Kako dolgo še bomo morali čakati na njo? Mladina kliče. V tem klicu nam doni nasproti vabilo Cerkve in domovine, kojima je bodočnost zajamčena v izobraženi in krepostni mladini.

J. H.

Od 1. aprila 1928 — nov davčni zakon.

V naši državi smo imeli veliko davčnih zakonov. V Sloveniji je bil še avstrijski, na Hrvaškem še ogrski, v Bosni in Hercegovini zopet posebni, v Črni gori drugi, v Srbiji drugi, v Macedoniji drugi. Najhuje smo bili prizadeti Slovenci, ker je bil ta zakon do skrajnosti natančen in se je po njem vse izterjaval, poleg tega pa smo dobivali še razne srbske davke. Dolžnost raznih vlad je bila, da bi se davki uredili tako, da bo en davčni zakon in vsi državljani enako obdavčeni, in da se bo od vseh enako strogo pobiralo.

Za naprej pa bodo veljali le sledeči davki:

Zemljarina:

Osnovna stopnja 12 odstotka. Dopolnilna stopnja: do 500 Din čistega katastrskega donosa nič, do 1000 Din 2 odst., do 2000 Din 3, do 3000 Din 4, do 4000 Din 5, do 5000 Din 6, do 6000 Din 7, do 7000 Din 8, do 8000 Din 9, do 10.000 Din 10%, preko 10.000 Din 1%. — Kakor poročaje strokovnjaki, bode v Sloveniji zemljiški davek povprečno nižji kot je bil po dosežanih računih.

Zgradarina.

Osnovna stopnja 12 odstotkov. Dopolnilna stopnja: do 1000 Din čistega unjemi-

minskega dohodka 2 odstotka, od 1000 do 2000 Din 3, od 2000 do 3000 Din 4, od 3000 do 4000 Din 5, od 4000 do 5500 Din 6.3, od 5500 do 7500 Din 7.8, od 7500 do 10.000 Din 9.4, preko 10.000 Din čistega najeminskega dohodka 10 odstotkov. — Ta davek od hiš se ne bo pobiral od kmetijskih zgradb, ki so zato tega davka oproščene. Pač pa bodo hiše ocenjene po njihovi vrednosti, koliko bi znašala najemnina, če bi se oddala, po tisti svoti se potem zaračuna davek.

Obrtni davek (davek na poklice in podjetja):

I. skupina: temeljna stopnja 10 odstotkov. — II. skupina: Točka 1 a, 2 a: 8 odstotkov, točka 1 b, 2 b in 4: 6 odstotkov, točka 3: krošnjariji plačajo pavšaliran davek 60 Din letno, potniški agenti pa 1 tisoč Din letno. — III. skupina: temeljna stopnja 4 odstotke. Dopolnilna stopnja: do 10.000 Din čistega dohodka 2 odstot., od 10 do 20.000 Din 2.5, od 20 do 30.000 Din 3, od 30 do 50.000 Din 4, od 50 do 70 tisoč Din 5, od 70 do 90.000 Din 6, od 90 do 120.000 Din 8, od 120 do 150.000 Din 10, preko 150.000 Din čistega dohodka 12 odstotkov. — Obrtniki, posebno mali, bodo s tem davkom bolj zadovoljni kot z dosedanjim, ker je skoro vsak že moral poleg pridobnine plačevati dohodnino.

Davek na podjetja,

ki so zavezana javno polagati račune: Za ta podjetja so tri skupine. I. Zadruga, ki po zakonu niso oproščene, in regulativne hranilnice. Temeljna stopnja 10 odstotkov. — II. Industrijska in rudarska podjetja 11 odstotkov. — III. Druga podjetja, banke itd. 12 odstotkov. Dopolnilni davek se tukaj računa po rentabiliteti. Rentabiliteta se izraža v razmerju med čistim dobičkom in kapitalom (temeljna glavnica in rezervni fond). Pri rentabilnosti od 6 odstotkov znaša dopolnilni davek 2 odstotka, od 8 znaša 3, od 10 znaša 4, od 12 znaša 5, od 14 znaša 6, od 16 znaša 7, od 18 znaša 8, od 20 znaša 9, od 22 znaša 10, od 24 znaša 11, od 26 znaša 12, od 28 znaša 13, od 30 znaša 14, preko 30 odst. znaša 15 odstotkov. — Ravno velika podjetja se rada odtegnejo plačevanju davka. Upati je, da bo ta davčni zakon tako sestavljen, da se ne bo moglo še nadalje skrivati dejanskega dobička težke industrije.

Davek na rente,

na obresti, na vloge v hranilnicah in denarnih zavodih 8 odstotkov. Vloge pri kreditnih zadrugah, poštini hranilnicah in oblastnih hranilnicah so tega davka proste. Na druge rente znaša 15%. Mnogim leži mrtev denar v hranilnicah, pa jim daje lepe obresti. To niso naši skromni prihranki, pač pa drugače naložen kapital. Do sedaj je bil ta davek majhen in so ga denarne zadruga same plačevale. Sedaj bo pa treba plačati 8 odstotkov od obresti. Kdor ima naloženih 1000 D, znašajo obresti 50 Din, plačal bo letnih 4 Din. Tudi če bi kdo sam drugemu posodil, bo moral plačevati ta davek od obresti, ki jih terjaja. Naše zadruga bodo v tem oziru dobile že posebno navodilo od Zadruga zveze.

Službeni davek:

Kakor smo poročali, se pri tem davku odvzame od obdavčenja od mesečnih do-

hodkov do 4000 Din 400 Din in 100 Din za vsakega otroka. Ostalo se obdavči. Od 4000 do 6000 Din dohodkov na mesec se odšteje 200 Din in 50 Din za vsakega otroka, ostalo se obdavči. Preko 6000 Din mesečnih prejemkov se ničesar ne odbije. Oni, ki prejemajo mesečno plačo, so sicer že tudi plačevali davke, ali zelo zmešano so bili urejeni. Zdaj se bodo tudi ti davki enotno pobirali.

Glavna načela novega davčnega zakona so:

Vsi državljani pravično obdavčeni, zato naj bodo tudi vsi državljani enakomerno obdavčeni. Kdor je gospodarsko močnejši, naj več plača kot gospodarsko šibki.

Ne rečemo, da bo ta zakon že najboljši, ali k redu in pravičnosti v davčnem oziru pa bo vendar vodil, to je njegov namen, zato bo treba paziti, da ga ne bi kdo v drugačne namene uporabljal.

»Le poberite koščke kruha«, je opozarjal skrbni stari oče vso družino, ko je povečerjela, »da kje konca ne vzamejo! Težka je skrb za kruh in gorje, če — ga ni!«

»V naši državi bi ga pravzaprav le ne smelo manjkati! Po večini smo kmetijska država, na tisoče vagonov žita izvozimo.« Tako je modroval hlapec, gospodar pa ga je zavrnil:

»Moj dragi, in vendar je lakota v državi! Bral sem, da v Bosni in Hercegovini strada na tisoče ljudi, ki jedo travo in slamo, ker nimajo kruha! Kdor ne pozna položaja, bi mislil, da so ti kraji nenadoma padli v kako nesrečo, ali pa so tako odrezani od sveta, da ne more nihče do njih. Pa ni tako! Skozi te kraje vozijo železnice, skozi te kraje vodijo ceste, v 4 dneh se pripelješ od nas tja dol. Hrana bi se lahko dovozila, samo eno je: Te hrane nihče ne da! Saj jo je v bližnjih mestih dovolj! Samo zastoj je nihče ne da, ljudje pa so taki reveži, da si je kupiti ne morejo! Vlada je priskočila na pomoč in je določila 10 milijonov dinarjev podpore. To je sicer prav, toda treba pa je, da se revežem doli na ta način pomaga, da ne bodo reveži, ki jih naj država vzdržuje, ampak naj si sami zaslužijo, da bodo lahko živeli!«

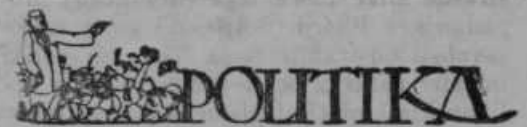
»Zakaj pa so ljudje v teh krajih taki reveži?«

»Zato, ker so v rokah oderuhov. Ti oderuhi poberejo pridelke kmetom v jeseni za obresti, kmet pridelke da, ne dobi pa nič. Zato ni čuda, da je revež. Kmet v teh krajih ne more dobiti po ceni posojila, si ne more pomagati na noben način. Sicer je bilo tako svoj čas tudi pri nas! V vsaki vasi so bili taki oderuhi, ki so gospodarili nad vsemi, ki so bili največji vzrok strašne revščine, v katerih je svoj čas živel naš kmet. Veste, kdo je pa rešil našega kmeta iz tiste revščine? Kmet je rešil kmeta in to na ta način, da so se kmetje zbrali v zadrugah, nalagali svoj denar tisti, ki so ga imeli, dobivali pa so ga tisti na nizke obresti, ki so ga potrebovali. Vsak kmet bi moral dobro vedeti, da je eden največjih sinov slovenskega naroda, katoliški duhovnik dr. Krek pri-

šel s tem načrtom med nas in ga je tudi izvedel.

Kakor pa imamo mi po dve roki, da lahko v redu delamo, tako je ta plat združništva še le ena, treba je še druge. Naši kmetje še niso svobodni pri prodaji svojih pridelkov. Bil sem na vinski razstavi v Ptuj. Do dve tretjini vina so tu razstavili vinski trgovci. V drugih okrajih, kot v ljutomerskem in ormoškem, pa so vinogradniki stopili skup in ustanovili zadruga. Te zadruga so se združile v Osrednjo štajersko vinarsko zadruga v Mariboru in te so že začele nadzirati cene, ker tudi same kupujejo od svojih udov. Zadnje jesen so se dogodili slučaj, da je vinski trgovec ponudil 5—6 Din, a zadruga po 7—8 Din in po vsej okolici je dobilo vino — pravo ceno. Vinski trgovci lahko trgujejo, samo to ni prav, da bi kmetje-vinogradniki res morali biti odvisni od njih. Isto je glede sadja. Tu pa še niti prave trgovine ni, tu so le posredovalci inozemskih tvrdk. Tu bo še veliko dela, da se ta združna organizacija uvede in deluje tako, da bo trdna. Kadar bo do tega prišlo, tedaj se bodo pri sklepanju pogodb z drugimi državami ozirali tudi na kmeta, ki bo organiziran v močnih zadrugah.

»Ti si cel revolucionar«, je oče pokazal sina, ali vendar tako, da so vsi čutili, da ga je pohvalil.

V NAŠI DRŽAVI.

Rojstvo kraljeviča v naši kraljevi družini. V noči dne 19. t. m. se je porodil v kraljevi družini princ. Njegovo rojstvo je vzbudilo veliko veselje v kraljevi hiši, v Beogradu in po vsej državi. Šole so s posebnim praznikom proslavile rojstvo kraljeviča, v cerkvah so bile zahvalne službe božje. Kraljevska mati in dete se veselita krepkega zdravja. Kraljeviču so dali začasno ime Andrej. Ko bo krščen, dobi najbrže ime Dušan. Boter mu bode angleški princ de Jork.

Davčni odbor zakon izgotovil. Zakon za izjednačenje davkov je v osnutku končan. Narodna skupščina, ki zboruje od 22. t. m. dalje, bo v kratkem v njem razpravljala in ga najbrže tudi sprejela.

Davidovič si zopet želi zaupnico. Ko je demokratska stranka imela pretekli teden kongres, je Davidovič zopet dobil lakvo zaupnico. Zbor pa je v svojih sklepih kljub zahtevam Davidoviča odobril sodelovanje svojih ministrov v vladi.

Radič gre z demokrati ali z radikali. Ker si Davidovič prav ne upa zanesti razkola v svojo lastno stranko, pa odlaga in odlaga, mu je Radič zagrozil, da če noče Davidovič, da gre on z njim v veliko združeno vlado, pa bo šel z radikali. Ta grožnja posebno Pribičeviću ni bila všeč, pa je pregovoril Radiča, naj da Davidoviču še deset dni časa za premislek.

Zagrebačka politična svatba med Radičem in Pribičevićem se je vršila preteklo nedeljo v Zagrebu. Ker pa se je bilo bati nemirov, je vlada prepovedala obhode. Bila so le velika zborovanja v jahalnici zagrebskega sejma. Radič in Pribičević sta govorila. Pravijo, da je večer Radič